

Raphanus sativus var. sativus

Allmänt

Rädisan tillhör familjen *Cruciferae*. Den har tusenåriga anor som kulturväxt. I Sverige har den odlats sedan början av 1800-talet på friland och i bänk. För närvarande odlas den både i kall- och varmhus; odlingen i bänk har gått tillbaka. Rädisan odlas även på friland främst i Skåne. För hobbyodlaren är den en av de mest populära vårprimörerna. Endast en mindre del av de rädisor som säljs över disk i Sverige är odlade här.

Näringsvärde

Näringsvärde i 100 g ätlig produkt enligt Livsmedelstabell från Statens Livsmedelsverk 1993.

Energi	48 kJ 11 kcal
Vatten	95,0 g
Aska	0,5 g
Protein	0,6 g
Fettsyror, fleromättade	0,1 g
Kolhydrater, ej fibrer	2,0 g
Kostfibrer	1,6 g
Betakaroten	15 mikrogram
Retinolekv	2 mikrogram
A-tokoferol	0,10 mg
Tiamin	0,02 mg
Riboflavin	0,04 mg
Niacin	0,20 mg
Niacinekv.	0,40 mg
Vitamin B6	0,06 mg
Folacin 27	mikrogram
Askorbinsyra	33,00 mg
Natrium Na	21,00 mg
Kalium K	280,00 mg

Fosfor P	36,00 mg
Kalcium Ca	41,00 mg
Magnesium Mg	10,00 mg
Järn Fe	0,80 mg
Zink Zn	0,50 mg

Utsäde

Runda sorter är populärast hos konsumenterna.

Non Plus Ultra är en tidig allroundsort i första hand för drivning i bänk och växthus, men som också kan odlas på friland. De är runda och charlakansröda.

Juwasprint är en mycket tidig sort (ca 25-35 dagar) med ytterst välformade rädisor som har fin färg. Cirka 15 centimeter högt bladverk, litet bladfäste och är mycket mjäll och saftig. Kan stå en tid skördemogen (upp till 5-6 cm i diameter) utan att tappa nämnvärt i kvalitet.

Cherry Belle (ca 40 dagar) är runda eller något koniska och helt röda. De passar bäst för sommarskörd, då sorten kan stå länge utan att bli svampig.

Easter Egg står i olika färger - rött, rosa, violett och vitt - varav det violetta dominerar. Den har mild smak och står länge utan att bli svampig. Passar ej för odling under högsommaren.

French Breakfast 2 är en avlång och mycket snabbvuxen sort (30-35 dagar), till färgen är den röd med vit spets.

Rovi ger runda, röda rädisor med vit spets. Bra kvalitet både för friland och i växthus.

Istapp är en helt vit rädisa med cirka 10 centimeter långa, spetsiga rötter. Det är en god sort, spröd och hållbar, vilket betyder att den kan sköras länge.

Falco är en lämplig sort för odling hela säsongen, men den kommer bäst till sin rätt på sommaren. Den kan bli upp till 6 centimeter i diameter utan att bli svampig. Formen är klotrund och färgen vackert röd.

För vinterodling i växthus kan **Saxa Vinter** användas.

Det finns anledning för yrkesodlare att köpa storlekssorterat frö, då detta ger jämnare uppkomst och enhetligare plantor. Vid odling för försäljning är det viktigt att välja sorter där nacken håller för buntning - en svag nacke klarar ej att ha gummisnodd.

Jordmån

Rädisor bör odlas på jord i god kultur, men den bör inte vara nygödslad och inte heller för torr. För att bladutvecklingen inte ska bli för kraftig krävs sparsamhet på kväve, särskilt under odling vinter och höst. Jorden bör ha ett pH-värde mellan 6,5-7.

Samodling / Växtföljd

Rädisa kan användas som för- eller efterkultur till gurka och tomat i växthus, men bör ej odlas tillsammans med gurka. Som husbehovsodlare med drivbänk kan man så rädisor i rader mellan persilja, lök och morötter när dessa behöver all plats är rädisorna redan slutskördade. Prova också att så rädisa efter grön dill.

På grund av rädisans snabba tillväxt passar den bra i blandodling. Om den sås tillsammans med morötter, lök, palsternackor eller persilja kommer rädisan först av alla frön. Då får man snabbt veta var såraden finns och kan lugnt luckra och rensa mellan raderna.

Sådd

Utsädesmängden varierar med årstiden. Låg utsädesmängd används vid höstsådd med 2-3 centimeter mellan fröna, vid sådd på våren 1,5-2 centimeter. Radavstånd 10-12 centimeter. Sådjup 1-1,5 centimeter. Fröåtgång vid växthusodling är 500-600 gram per 100 kvadratmeter, på friland 50 gram per 100 löpmeter. 1 gram ger 100-125 frön.

Man kan så om rädisor på samma plats efter rensning och luckring. Det är ej nödvändigt att rensa under växtperioden; rädisan hinner precis utvecklas ändå.

Utvecklingstiden varierar med årstiden. Vid odling i växthus tar det i november 80-90 dagar från sådd till skördefärdig planta, i januar i 50-60 dagar och i mars 30-40 dagar.

Gödsling

Rädisor behöver ej ha gödsel före sådd, ej heller får de övergödslas under växttiden. Om rädisor används som efterkultur till tomat eller gurka, behöver ej jordförbättring genomföras. Jorden ska alltså vara lucker och kan vid behov förbättras med litet kompostjord.

Bevattning

Rädisor får aldrig lida brist på vatten. Då utvecklas i stället en kraftig pålrot, som försämrar kvaliteten. Vid torka måste man vattna också för att undvika skarp smak.

Växtskydd

Rädisan angrips sällan av insektsparasiter vid odling i växthus eller bänk. Jordloppor kan angripa plantan om jorden är för torr. Skadedjuren håller sig undan om man vattnar regelbundet. Vattningen kan kombineras med att pudra med aska eller tångmjöl.

Använd gärna fiberduk redan från sådden. På den underjordiska delen kan dock både sniglar och lilla kålflugans larver göra skada.

Skörd

Om sådden skett med lika avstånd kan odlingen skördas på en gång, skörden måste ske i tid annars blir rädisan träig och besk.

Husbehovsodlaren skördar de största allt eftersom de utvecklas.

När rädisorna blivit 2-3 centimeter stora dras de upp med bladen. Man skördar bara för omedelbart bruk. Ta av bladen genast efter skörden. Även bladen är goda och matnyttiga.

De rädisor man odlar själv och som aldrig besprutas kan ge mängder av fin sallad. Bladen används råa och skurna eller klippta i bitar och blandas i en vanlig sallad. De kan också ångkokas.

Förvaring

Rädisor förvaras svalt och fuktigt. Hållbarheten är cirka 14 dagar vid en temperatur mellan 0 till +1°C.